

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2022 жылдың 6-8 сәуірі

МАТЕРИАЛЫ

международной конференции
студентов и молодых учёных

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2022 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2022

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

География және табиғатты пайдалану факультеті
Факультет географии и природопользования
Faculty of Geography and Environmental Sciences

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2022 жылдың 6-8 сәуірі

МАТЕРИАЛЫ

международной конференции студентов и молодых учёных

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2022 года

MATERIALS

International Scientific Conference of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2022

УДК 001
ББК 72
Ф 23

Ответственные секретари:

*Моминов С.А.
Амангелді Ө.
Жұматаева Ж.М.
Калимбетов Е.А.
Оракова Г.О.
Раймбекова Ж.Т.
Рахышова Б.Д.
Сарыбаев Е.С.*

Ф 23   **Материалы** международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі». Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2022 года. – Алматы: Қазақ университеті, 2022. – 331 с.

ISBN 978-601-04-5948-9

Автордың редакциясымен шығарылды.

**АДАМ ТІРШЛІГІНІҢ ҚАУІПСІЗДІГІ
БЕЗОПАСНОСТЬ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЧЕЛОВЕКА
HUMAN LIFE SAFETY**

<i>Шекербекова Ж.С.</i> ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ПОЛИМЕРЛІК МАТЕРИАЛ ҚАЛДЫҚТАРЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАЙ-КҮЙІН ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ҚАЙТА ӨНДЕЛУІН ЗЕРТТЕУ	309
<i>Сақтағанова Г.Б.</i> ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ АУДИТІ НЕГІЗІНДЕ ӨНДІРІСТІК НЫСАНДАРДАҒЫ ӨРТ ТӘУЕКЕЛІН БАҒАЛАУ	310
<i>Исмаилова Ж.Е.</i> ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУДЫҢ ЖАҒАНДЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ	311
<i>Теміржанова А.У.</i> ҚЫСЫММЕН ЖҰМЫС ЖАСАЙТЫН ЖАБДЫҚТАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ЖАҒДАЙЛАРЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ	312
<i>Бөтейбек Л.К.</i> АЛМАТЫ ҚАЛАСЫ ЖӘНЕ «НҰРЛЫ ТАУ» ТҰРҒЫН ҮЙ КЕШЕНІНДЕГІ ЖЕР СІЛКІНІСІ АПАТТАРЫНЫҢ ТӘУЕКЕЛІН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ТӨМЕНДЕТУ ШАРАЛАРЫ	313
<i>Болат А.Н.</i> ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АУМАҚТАРЫНЫҢ АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАСЫНЫҢЫҢ ЛАСТАНУЫ	314
<i>Жарболсын Г.Ә.</i> ЭЛЕКТР ҚОНДЫРҒЫЛАРДЫҢ ИМИТАЦИЯЛЫҚ МОДЕЛЬДЕУ ӘДІСІМЕН ТЕХНОГЕНДІК ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК ЖҮЙЕСІН ОҢТАЙЛАНДЫРУ	315
<i>Мұратбек А.Е.</i> ЕҢБЕК ҚАУІПСІЗДІГІ АУДИТІ ЖӘНЕ ӨНЕРКӘСІПТЕГІ ЕҢБЕК ЖАҒДАЙЫН ЖАҚСARTУ БОЙЫНША ІС ШАРАЛАРДЫ ӨЗІРЛЕУ	316
<i>Әбдімәжит Д.Ә.</i> ҰЙЫМ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖАҒДАЙЛАРЫН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ЖЕТІЛДІРУ ШАРАЛАРЫН ӨЗІРЛЕУ	317
<i>Ильясова Г.А.</i> АЛМАТЫ ҚАЛАСЫНЫҢ ӨУЕЖАЙЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ ЕҢБЕК ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	318
<i>Саттықова К.С.</i> ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ СЕЛ ҚАУІПТІ АЙМАҚТАРЫНА МОНИТОРИНГ ЖАСАУ	319
<i>Сабит А.А.</i> ОРМАН ЖӘНЕ ДАЛА ӨРТТЕРІНІҢ ҚАШЫҚТЫҚТАН МОНИТОРИНГІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫ	320
<i>Құбесова Л.Д.</i> СПУТНИКТІК ДЕРЕКТЕРДІ ТАЛДАУ НЕГІЗІНДЕ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	321
<i>Рыскелді Д.Д.</i> ӨНДІРІСТЕГІ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	322
<i>Қолманбаев Н.Қ.</i> ҚАУІПТІ ӨНДІРІСТІК ОБЪЕКТИДЕГІ КӘСІБИ ТӘУЕКЕЛДІ ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ («АЛЭС» АҚ МЫСАЛЫНДА)	323

<i>Қанат Г.М.</i> «PSI CONSTRUCTION» КОМПАНИЯСЫНДА УРАН ӨНДІРУ САЛАСЫНДА ТЕРМОПЛАСТТАН ҚҰБЫР САЛУ КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖҮЙЕСІН БАҚЫЛАУ	324
<i>Жанғалиева А.Ж.</i> ЕЛІМІЗДІҢ ТОҚЫМА ӨНДІРІСІНДЕГІ ЕҢБЕК ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР	325
<i>Есенбек Ұ.М.</i> ТЕХНОГЕНДІК ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАҒАЛАУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ӘДІСТЕРІ НЕГІЗІНДЕ МҰНАЙ-ГАЗ КЕН ОРЫНДАРЫНЫҢ ҚҰРАМЫНДА КҮКІРТСУТЕГІ БАР ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ӨНЕРКӘСІПТІК ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	326
<i>Жолдығұлова Т.Р.</i> ФЕРРОҚОРЫТПА ӨНДІРІСІНІҢ ЗИЯНДЫ ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ	327
<i>Сансызбаев С.Р.</i> ХРОМ ӨНДІРІСІНДЕГІ ЖҰМЫСШЫЛАРДЫҢ УЛАНУЫ	328
<i>Алтысбаева А.Е.</i> ҚҰРЫЛЫС ОБЪЕКТІЛЕРІН ҚОРҒАНЫС ҚҰРАЛДАРЫМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	329
<i>Нәсінбай Н.Ф.</i> МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ҮЗДІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ	330

МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ҮЗДІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Нәсіпбай Н.Ғ.,
Абдибаттаева М.М. жетекшілігімен
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
e-mail: gafuroovna@mail.ru

Ең жақсы қолжетімді технологияларды пайдалану – технологияларды қолданудың ба-
сым бағыттарында кәсіпорындардың ең өзекті экологиялық мәселелерін шешуге және
кәсіпорындардың жұмыс істеуі кезінде пайда болатын атмосфералық ауаға зиянды (ластаушы)
заттардың шығарындыларына қойылатын талаптарды қанағаттандыруға мүмкіндік береді.
Бірқатар жағдайларда ең жақсы қолжетімді технологияларға апаттық режимде түзілетін
атмосфералық ауаға зиянды (ластаушы) заттардың шығарындыларына қолданылатын тәсілдер
де кіреді.

Мұнай өңдеу зауыттарында атмосфералық ауаға зиянды (ластаушы) заттардың шыға-
рындыларының көпшілігі улы, кейбіреулері жарылғыш болып табылады.

Ресей Федерациясы мен Еуропалық Одақтың тәжірибесіне сүйене отырып, мұнай өңдеу
процесіндегі газдардың атмосфераға әсерін азайту үшін ең жақсы технологияларды қолдануға
болады. Жер қойнауынан немесе мұнай және газ сұйықтарымен бірге алынған мұнай газының
құрамында әртүрлі мөлшердегі қатты бөлшектер (күм, қак), ауыр көмірсутектердің конден-
саты, су буы, сұйық су, көмірқышқыл газы, күкіртсутек, азот және гелий болуы мүмкін.

2021 жылдың 1 шілдесінен бастап Қазақстанда жаңа Экологиялық кодекстің нормалары
күшіне енді. 50 компания, соның ішінде мұнай-газ саласы, қол жетімді үздік технологияларға
жүйелі түрде көшуді бастады. Бұдан басқа, парниктік газдар шығарындыларын азайту және
ілеспе мұнай газын пайдалану мен кәдеге жарату, сондай-ақ тұтануды барынша азайту міндеті
мұнай-газ саласында «көміртекті бейтарапқа» көшу проблемасы ерекше өзекті болды.
Мәселен, ҚМГ-да 2020 жылы ілеспе мұнай мен газды кәдеге жарату 98 пайызды құраса, бір
жыл бұрын бұл көрсеткіш 97 пайызды, ал 2016 жылы 86 пайызды құраған. Өндірілген
көмірсутектердің тоннасы 2019 жылмен салыстырғанда 24%-ға және салалық орташа деңгей-
ден 79%-ға төмен.

Осылайша, мұнай және газ өндірудегі ең жақсы қолжетімді технология (әдіс, тәсіл):
салалық техникалық талаптарға сай; басқаларға қарағанда экологиялық артықшылықтарға ие;
қоршаған ортаға әсер ету деңгейі белгіленген технологиялық параметрлерден аспаса;
жергілікті (географиялық) жағдайларды немесе технологияны пайдалануды жеңілдету; мұнай-
газ секторында енгізудің кемінде екі сәтті мысалының болуы; экономикалық көрсеткіштер
оның таралуына кедергі болмауы керек.

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2022 жылдың 6-8 сәуірі

Электронды басылым

ИБ №15381

Басуға 05.04.2022 жылы қол қойылды. Пішімі 60x84 1/8.

Көлемі 20,75 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс.

Тапсырыс №15189. Бағасы келісімді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің

«Қазақ университеті» баспа үйі.

050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

QAZAQ
YNIWERSITETI
BASPAUII